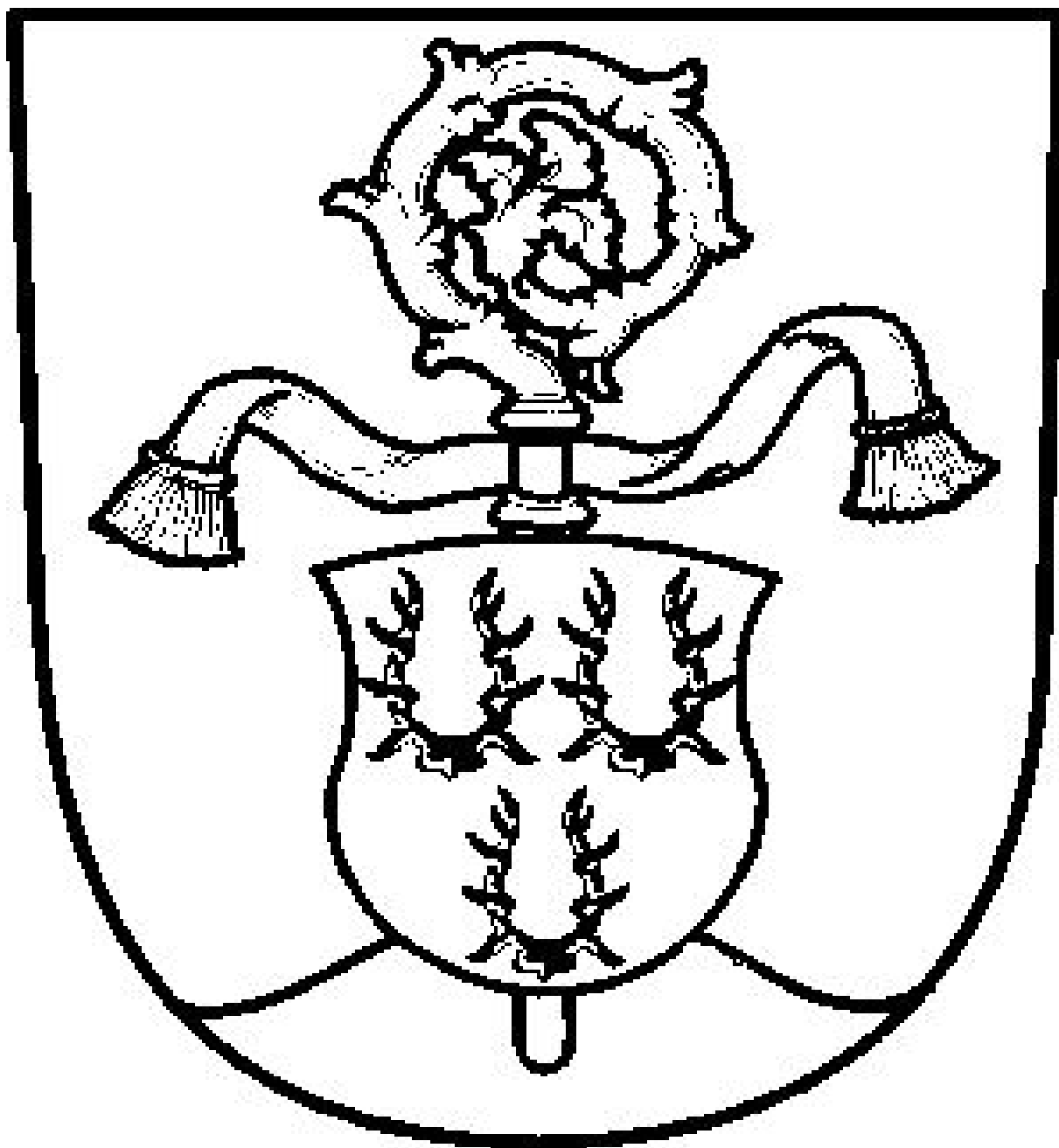

DĚPOLTOVICKÉ LISTY

číslo 7

2022

vánoční vydání

Vydává obec Děpoltovice reg.č. RK 697/99 – 10

Redakce: Jaroslav Kareš

Počet výtisků: 110 ks

Trocha z historie adventu a vánočních svátků

Je prosinec, který je pro mnohé z nás nejkrásnějším měsícem v roce, neboť je spojen s vánočními svátky. Mohli bychom si proto přiblížit historii Vánoc i to, co jim předcházelo. Jedním z kořenů těchto svátků byl zimní slunovrat. Ten byl známý již v dávnověku. Vázaly se k němu prosincové pohanské slavnosti začínající 17. prosince a v pozdějších dobách 21. prosince.

Dále lze říci, že v daném čase, již před 2 500 lety, se ve starověkém Římě konaly tzv. Saturnálie, což byly slavnosti vracející se slunce, které dávalo Slavnosti zimního slunovratu Galové a Slované. Vázalo se Křesťanská církev na dobu křesťanské slavnosti Kristova narození, které se do té doby slavily v jarních měsících.

Od roku 567 byl stanoven od 25. prosince do 6. ledna „svatý dvanáctidenní čas“ a na měsíc prosinec byla přesunuta řada svátků křesťanských svědků. Způsoby slavení slunovratu předkřesťanského Řecka a Říma, staré pohanské tradice a křesťanské svátky se během tisíciletí proluly a vznikl soubor lidových, křesťanských zvyků a slavností, které se váží k předvánočnímu období zvanému advent a Vánocům vlastním. Krásný předvánoční čas začíná čtyřtýdenní dobou, nazývanou advent. Je to období pokání, rozjímání a duchovního zklidnění, pro křesťany začíná církevní rok. Až do třetí adventní neděle bývá charakteristickou postní barvou temně fialová, po třetí neděli jí nahradí barva symbolizující radost, barva růžová. Každá z adventních nedělí má své lidové označení – železná, bronzová, stříbrná a zlatá. V době adventu se nepořádají taneční zábavy nebo svatby, uklízí se celý dům i hospodářská stavení. Je to doba domácích zabíječek, pečení, přípravy pokrmů na vánoční stůl a dalších překvapení.

K dalším typickým znakům adventu patří adventní věnec se čtyřmi svíčkami. Za každou adventní neděli jedna svíčka. Tento zvyk pochází ze sousedního Německa. Jeho základem bylo kolo od vozu darované dětem v sirotčinci, které bylo nazdobené svíčkami. Historicky je tento zvyk datován k roku 1839. Zdobení menšího věnce s chvojím a čtyřmi svíčkami známe pak od roku 1860. V době adventu křesťané slaví svátek svatého Ondřeje (30.11.), svaté Barbory (4.12.), svatého Mikuláše (6.12.), svatého Ambrože (7.12.) a svaté Lucie. (13.12.). Ke všem těmto svátkům se v lidové tradici váží občůzky tajemných bytostí. Ty v minulosti a v případě mikulášských průvodů dodnes procházely tmavými ulicemi vesnic i měst. Navštěvovaly rodiny rozjímající ve spoře osvětlených světnicích jejich příbytků. Mikulášská tradice je uctívána již od 5. století. Mikuláš byl biskupem v Myře, stal se patronem námořníků, ale také lékárníků, pekařů, rybářů a obchodníků. Legendy spojené s jeho jménem vyprávějí o štědrosti a zázračných schopnostech pomáhat lidem v nouzi.

Vlastní Vánoce začínají Štědrým večerem, který byl od zmíněného roku 567 pro křesťany první z dvanácti svatých nocí. Protože se nový den v ranních dobách středověku začínal ne o půlnoci, ale večer východem první hvězdy, je Štědrý večer považován za součást svátku Narození Páně. K Štědrému dni i k dalším vánočním dnům až do svátku Tří králů se váže řada krásných křesťanských i lidových zvyků. Ze všech věnujeme pozornost dvěma symbolům Vánoc, a to zvyku strojit vánoční stromek a stavění betlému. Původ vánočního stromku nalézáme v Německu, kde v městě Freiburg v roce 1419 ověnčili členové pekařského cechu na Vánoce strom na náměstí jablky, oplatkami, perníky, ořechy a papírovými růžemi. V 19. století se zvyk rozšířil po celé Evropě. V Praze dal první třípytící jedli ozářenou svíčkami připravit na Štědrý večer v roce 1812 pro své přátele v salonku zámečku v Libni ředitel Stavovského divadla J.K. Leiblich. Z Prahy se zvyk zdobení vánočního stromu rozšířil do měst po celé naší zemi. Na venkově se objevil až počátkem minulého století a pro nedostatek místa v chalupách byl stromek zavěšován pod stropní trám.

Tradice stavění betlémů – někde zvaných jesličky, sahá do období před 800 lety v Itálii. Je spojena se jménem svatého Františka z Assisi, který vytvořil na Vánoce na hoře

symbolické jesle vystlané senem, kde byl i živý volek a oslík. Podobné jesle se začaly stavět v italských chrámech a kláštorech v 15. století. Odtud se postupně rozšířila tradice betlémů po celé Evropě. V Čechách jesličky poprvé postavili jezuité v kostele svatého Klimenta na Starém Městě pražském v roce 1560. Josefínské reformy z konce 18. století sice na čas betlémy z kostelů a klášterů vymýtily, ale nedlouho po skončení vlády císaře Josefa II. se počaly do kostelů vracet. Odtud se tato krásná tradice rozšířila také do našich příbytků. O daných svátcích by se dalo napsat mnohé. Dnešní doba přináší shon, stres a honičku za dárky, což v dřívějších dobách lidé neznali. Měli bychom se alespoň na chvíli zastavit a vnímat svět i lidi s klidem, láskou a porozuměním.

Přeji proto všem příznivcům a čtenářům Děpoltovických listů klidné prožití adventního i vánočního času.

Český betlém Josefa Lady

Už od roku 1907 zabýval jsem se myšlenkou, že nakreslím český betlém ve slohu hodně lidovém, s figurkami dnešního světa, jako by se betlémská událost přihodila třeba na počátku našeho století. K uskutečnění myšlenky dostal jsem se však až roku 1920. Nenakreslil jsem jej vcelku, jako obraz, nýbrž jednotlivě, na vystřihování, podle objednávky nakladatele, který jej také roku 1920 vydal tiskem. Tedy

betlém lidový. Nakreslil jsem i Svatou rodinu v dnešním běžném lidovém ústroji a sv. Josefu, mistru tesařskému, přikreslil jsem tesařský metr. To mi někteří lidé měli za zlé, považujíce takový detail za profanaci. Titíž lidé však pohlíželi s úctou na různá na různá Narození Páně od středověkých mistrů, kteří rovněž malovali Svatou rodinu v krojích doby, v níž sami žili.

Místo biblického Betléma nakreslil jsem prostou vesničku s kostelíkem. To byla druhá nemožnost. Nedovedl jsem si však představit vesničku bez kostela, a zvláště vesničku betlémskou. Takto jsem si jí představoval už jako malé dítě, a když jsem v kostele o půlnoční slyšel zpívat: „Narodil se Kristus Pán ...“, věřil jsem pevně, že se vskutku tu chvíli před půlnocí Ježíšek narodil. V té představě, kterou jsem třicet let podržel, nakreslil jsem český betlém. Proto jsem sem vkreslil i čtyři potulné hudce v tradičních muzikantských čapkách a namrzelého kluka, jenž jim drží noty. Tradiční musil být i obecní strážník, vypalující právě na oslavu z moždíře; taková „stará vojna“, opatrný střelec, jenž měl při vypálení hlavu, co nejdále od těla, aby mu ji dřevěný náboj neurazil. Všudypřítomní páni kluci horempádem běží, aby tam byli, jako vždy, první, a tak předbíhají jiné hodné děti, jež už nesou dary Ježíškovi. Dary přinášejí i dospělí: sedlák a selka potraviny, truhlář pěknou malovanou kolébku, cukrářský učeň sladký dort a listonoš v balíku něco patrně vzácnějšího. Všichni spěchají, jen pan učitel s paní učitelovou jdou na půlnoční pomalu a vážně, jak se na ně sluší. Za nimi se postrkuje stará babka, snad výměnkářka, s neklíčcem v ruce; na její tváři je vidět, jak se na tu půlnoční těší. Ponocný vytrubuje dvanáctou a už přijíždějí sv. tři králové na ozdobných saních, ne na velbloudech. Snad přijeli vlakem a čeledínové ze statků je právě včas svážejí z nádraží. Takovou jsem měl představu o narození Ježíškově jako dítě, a tak jsem to také nakreslil, nemaje v úmyslu něco nějak zesměšňovat.

(z knihy Josefa Lady Kronika mého života)

Vánoční detektivní povídka

„Haló pane Proustka. Jste doma? Pošta!“ Kdyby si oslovený právě nedával dvacet po vydatné snídani, mohl by zaslechnout brumlání listonoše, kde má courat starý policajt, když nemusí do práce a za chvíli je čas oběda. Ono těch dvacet minut není vždycky stejná doba a někdy se protáhne na dvě hodiny.

„Jéje, no jo, to sem nechtěl. Kdybych tady neměl rekomando, pane komisař, tak vás nebudím, že jo? Tadyhle mi to podepište, ouřad není zábava, dyť to znáte, né?“

„Tak děkuju. A kdopak nám to píše, Ťapino?“ Jen tak pro sebe broukl pan Proustka. Ťapina byla malá psí holka, takový nalezenec bez rodokmenu, zato ale přemýšlivý typ, jak už tyhle nejisté rasy bývají. Pan Ladislav Proustka byl policejní komisař ve výslužbě. Dopisy často nedostával, neb nebylo mnoho lidí, co by si vzpomnělo a rekomando podepisoval tu a tam, když se ozvali z policejního ředitelství, aby určitě přijel na oslavu. Sluší se pozvat starého kamaráda, který pomohl mnoha lumpům do neštěstí, tedy pod zámek. „Ahá, Franta.“ Hnědé psí oči vzhledly s otázkou, který že to Franta, pan Proustka pochopil a hned vysvětloval. „Franta Šesták přece. Co ti okrajoval kůžičky ze šunky, už víš?“ Se psem je třeba mluvit a když právě neví, musí se psí mysl osvěžit třeba milou vzpomínkou. „A jejej, tak Franta je vdovec. Skoro jako já. A dál píše, se sbalte a šupito presto přijedte na Vánoce. Vlak odjíždí pět minut po sedmé a budu tady na vás čekat. No tak to musíme, ale nemůžeme přijet s prázdnou. Kdyby Franta byl pes jako ty, to bych věděl co. Vy chlupatý duše hned tak po něčem hloupě netoužíte a udělat vám radost je legrace. S lidmi je to horší. „Copak já bych mu tak .....? Počkej, už to mám. V koloniálu na rohu dostali pravej rum. Z Jamajky. To si pamatuj, jamajským se jinej hned tak nevyrovná. Ťapino obojek, a jdeme pro něj!“ Pan Proustka natáhl boty a vypajdal z domku, co stál na kraji města. Na obloze se válela temná mračna, tlak vzduchu poklesl a pan komisař dnes napadal na nohu víc než jindy Zbloudilá střela ve stehenní kosti při zatýkání kasaře, alias Pepy Kasy, nadělalo pěknou paseku a při chůzi se stále ozývala, i když od případu už nějaký pátek uběhl.

„Ty jsi sbalená hned, Ťapino, ale na misku a vodu musím myslet já. Cesta vlakem bude dlouhá, párek ti koupím na perónu.“ Vzal kufřík, protože chlapi mnoho nepotřebují, a dvojice vyrazila do ranní tmy. Franta Šesták. Co jen spolu zažili, než se kamarád odstěhoval za ženou. Abyste věděli, Franta byl policejní laborant. Náramně potřebná osoba. Pod mikroskopem zkoumal kdejaký chlup, krevní skupiny obětí a když našli střípek z místa činu, hned chtěl vyšetřovatel vědět, z čeho byl. Z takového nepatrného nic se třeba vyklube corpus delicti a pachatel má po ptákách, tedy po svobodě. A Franta bádal, listoval v tlustých spisech, porovnával s fotkami, a to se ví, bez pořádné rutiny tohle dělat nemůžete. Škoda, že se museli rozloučit. Franta se zamiloval do selky v pohraničí a srdci neporučíš. Teď je sám jako já. Mohl by se vrátit, hned by nám bylo líp, tak uvažoval pan Proustka.

Pravidelné dunění vlaku pana komisaře zmohlo a za chvíli se z kouta ozývalo slabé chrápání. Ťapina se opřela o očku hlídala svého pána, by se jen olízla po jamajském z perónu byl opravdu moc kousnutí z nádraží jsou ty nádraží a něco k snědku.

„Záluží, vystupovat!“ Hlasitý povel prolétl vagónem a to už pan Proustka držel kufřík i vodítko, protože policisté nikdy pořádně nespí, a belhal se ven.

„Bud' zdrav, Franto. Copak se stalo, jsi celej bledej?“ „Taky tak. Utekl mi pes. Právě před chvílí foukla pára z mašiny, on se lekl a v ruce mi zůstalo jen vodítko. Tady každé ajznbón píská a Brok z toho bude zmatenej. Kdoví kde už je?“ Když se ztratí zvíře, je to vždycky smutné, ale když se zaběhne pes, jako by chyběla půlka člověka. Pan komisař znal dobře ten pocit prázdnoty a povídal. „nechám kufřík v úschovně, Franto, a jdeme hledat. Záluží není tak velký, aby se nadobro ztratil pes.“ Obec tvoří jedna silnice, od ní se rozbíhají polní i lesní cesty do kopců k chalupám. Z hor foukal mrazivý vítr a nesl mokré vložky. Bylo po poledni, lidé s balíčky spěchali ulicí a tu i tam nějaký opozdilec s vánočním stromkem. „Jakpak vůbec vypadá, tvůj, tento, Brok chci říct?“ A pan Proustka si nechal popsat černého psa s bílou špičkou ocasu. „Tak se rozdělíme a budem se ptát,“ mínil starý komisař, protože otázkami se zabýval drahá léta. Pomalu šli, každý po jedné straně ulice, avšak odpovědi, co dostávali, nevedly k cíli.

„Hele pošta, Franto,“ rozjasnil se pan Proustka, „listonoš by mohl vědět, co?“ Zaslechl však jen skeptické hmm. Pošta je náramně důležitá služba a při policejním pátrání nejednou pomohla. Takový listonoš zná každého ve svém rajónu, nakukuje do zahrádek, jestli růže nechytli mšice, podle čuchu pozná, kde se, co vaří, kdo právě načerno pálí švestky a ví, že se Manka usmířila s Vaškem, co přišel nedávno z hospody zpitý pod obraz. Druhý den měli zamčeno až do večera, protože není dobré, aby sousedé očumovali, když se dva usmířují. Oba pánové vešli do přízemní dřevěnice. Za šaltrem seděl bělovousý muž, bafal z viržínka a vykládal pasiáns. Obvyklou vůni razítkové barvy a lepidla přebíjel oblak rumu s kouřem. Uředník vyslechl vše o ztraceném psu a pravil. „Lojza, jako listonoš, tu bude každou chvíli. Dejte si se mnou grog, když je ten svatej den a tuhle si zapalte retko, já zatím postavím na vodu.“ Záluží je městys tak malý, že na něj stačí pošmistr a jeden listonoš. Ještě grog ani nevystydl a pošťák, řečený Lojza vpadl dovnitř. „Jsem si říkal, jestli jsou ve vsi dva stejní hafani s černobílým ocasem.“ povídá Lojza po Frantově řeči. „Tak on se neztratil. Šel s tím novým dědou, co koupil chalupu po starým Petráskovi a bylo mi divný, že ho vede na provaze a nemá pořádný vodítko. Ale že by ho ukradl, na to nevypadá. Já myslím, že je to slušnej člověk.“ A listonoš vysvětlil, kde nový občan bydlí. Pánové dosrkali sváteční vodu, jak se jí tady říkalo, a posilnění novou nadějí, vydali se kopcem k lesu. „To mu nedaruju, dědkovi, aby mi odvedl Broka,“ supěl Franta a to už stanuli před srubem a pan Proustka zatloukl na dveře. Z nich se vyřítil pes a hrnul se k Frantovi.

„Pročpak jste odcizil toho psa, občane?“ spustil bandurskou pan komisař na starého muže. „Neodcizil,“ děl klidně obviněný. „Běhal v kolejišti bez pána. Chvíli jsem se rozhlížel, kdo se po něm shání, v úschovně mi dali kus provazu, aby netrojčil a mašina ho nepřejela a šel s ním domů. Po vánocích bych se poptal, komu patří. Bydlím tady druhej tejden, lidi ještě neznám, tak mě napadlo, že bych přes svátky nebyl sám. To je všechno.“

„Aháá,“ protáhl smířlivě Franta, „tak děkuju za psa. A, co jsem tento ....Vy nikoho nemáte?“ „Ale kde, nemám. Kdopak by se zahazoval se starým dědou, řekněte. V takovej barabizně studenej. Vopravuju kamna, potřebovaly vymazat, tak je u mě nevlídno. Ále co, popijte se mnou slivovici, když jste vážili takovou štreku. Je loňská, švestky se moc povedly.“ Na stole se objevil opletený demižon a cinkly pohárky. Franta mrkl na pana Proustku a v tu chvíli oba napadla stejná myšlenka.

V malém domku na druhém konci městyse praskal oheň v peci a Ťapina s Brokem dolizovali zbytky sváteční krmě. Cimrou se táhl hustý dým, karty pleskaly a na oknech pučely první ledové květy. Pod stolem stála prázdná láhev s nápisem Jamaica, on takový litr rumu pro tři, dočista nic není

Vánoce na válečné frontě

Stalo se to v roce 1917, když zuřila První světová válka. Na vojenských pláních vál mrazivý vítr a celá země byla pokryta sněhem. Italští vojáci se pohybovali s velkou opatrností, protože noci byly velmi jasné a mohli potkat nepřátelské hlídky – nepřítel před nimi. Najednou jeden desátník „Narodil se!“ „No jo,“ odpověděl zklamaně bude po půlnoci. Vánoční noc! V naší všichni v kostele ...“ Jiný voják povídá: tam nějaká jeskyně! Pojdme na chvíli dovnitř, abychom byli chráněni před tím hrozným větrem.“

všichni se báli, že by byl totiž velmi blízko potichu pronesl: jiný voják. „Už asi vesnici už jsou určitě „Podívejte se tam, je

Vešli do té jeskyně a nejmladší z těch vojáků si sundal helmu i pletenou čepici, kterou měl pod ní, a klekl si do kouta jeskyně. Desátník zůstal u vchodu a obrátil se směrem ven z jeskyně – to proto, aby ostatní nespatriili, že má oči plné slzí. Nejstarší voják si sundal rukavice, nabral trochu vlhké hlíny a po několika minutách se mu podařilo z ní vymodelovat postavičku, která se aspoň trochu podobala Ježíškovi z jesliček. Pak do helmy svého kamaráda vložil kapesník a na něj položil figurku Ježíška. V šeru jeskyně,

kam přicházela jen trocha světla odraženého od sněhu, byly tyto jesličky jen stěží vidět. Desátník dal stranou veškerou ostražitost, sáhl do kapsy pro maličkou svíčku, zapálil ji a postavil vedle těchto nezvyklých jeslí. Pak se potichu začal modlit: „Otče náš ...“ Všichni se k němu přidali se srdcem plným bolesti a zármutku. Toto soustředění pokračovalo i poté, co se vojáci domodlili. Nikdo nechtěl narušit tuto křehkou vánoční atmosféru. Znenadání se za jejich zády ozval hlas: „Fröhliche Weihnachten!“ (Šťastné Vánoce!) U vchodu do jeskyně stála skupina rakouských vojáků se zbraněmi namířenými proti těm v jeskyni, kteří se snažili co nejrychleji vstát a zaujmout obranné postavení. Onen hlas – pokojný a přátelský – se ale ozval znovu: „Šťastné Vánoce!“ Nepřátelští vojáci sklonili své zbraně a dívali se na chudé jesličky. Byli to tři mladí vojáci, kteří se také potřebovali na chvíli setkat s jesličkami, byť takto chudými. Zmateně se po sobě podívali a začali německy zpívat: „Stille Nacht“ (Tichá noc), onu krásnou vánoční píseň jejíž melodii zná snad každý. I italské vojáci se k nim připojili – a teď tuto koledu zpívali dvojjazyčně. Když dozněl poslední tón, přiblížil se desátník k jednomu z těch tří rakouských vojáků a pevně mu stiskl ruku. Po něm se k tomu odhodlali i ostatní a vzájemně si popřáli šťastné Vánoce. Pak jeden z Rakušanů vytáhl ze svého pláště malou dětskou botičku – patřila jeho nedávno narozenému dítěti, a on ji stále nosil na svém srdci. Nyní ji políbil, položil k postavice Ježíška a nějakou dobu se před ní v tichosti modlil. Poté se tři rakouští vojáci obrátili, beze strachu odešli z jeskyně a ztratili se v temnotě oné válečné Vánoční noci.

Vánoční stromek

Seděl jsem v křesle. Náš obývací pokoj prošel klasickou vánoční přestavbou. Gauč jsme dali k podélné zdi pod okna. Na jeho okraj navazovala dvě křesla, která spolu s ním tvořila písmeno „L“. Proč se to dělo? Kvůli té věci, ze které jsem nemohl spustit zrak. Kvůli vánočnímu stromku.

Když jsem ráno otevřel oči, věděl jsem, že tam bude. Věděl jsem, že ho uvidím. Ježíšek několik dní předtím odnesl můj dopis a mně bylo jasné, že nás i tento rok navštíví. Zářil nejrůznějšími barvami. Červená, zelená, žlutá, modrá. Na větvích visely ozdoby, kolem dokola byl omotan řetězy a na vrcholu byla zlatá špička. Byla to nádhera. Ten pohled jsem si zamiloval. Moje mladší sestra kypěla stejným nadšením.

Ke snídani byla vánočka. Moc jsme toho nesnědli. Nervozita byla příliš velká. Už jenom pár hodin! Dívali jsme se na pohádky a ze stolu ujíдали cukroví. Na to hlad není nikdy příliš velký. Pak byl čas vyrazit. Čekala nás klasická vánoční občůzka. Nejdříve navštívíme hřbitov. Připomeneme si ty, kteří s námi už nejsou a zapálíme jim svíčku.

Potom k babičce a dědovi. Babička nás zpovídá, jak se těšíme na Ježíška. Děda si z nás klasicky dělá srandu. Říká, že mu lítal kolem domu, takže ho hnal koštětem pryč. Ale my stejně víme, že přiletí. Musí. Pak odcházíme. Koneckonců, uvidíme se ještě večer. Babička s dědou za námi každý rok chodí. Pak pro změnu my k nim. Ježíšek na nás myslí také u nich.

Další návštěva. Jsme u tety a strýčka. Jejich dům je poněkud strašidelný. Ale mají hezký stromek. Zpovídají nás, jak se těšíme na Ježíška. Nesměle přikyvujeme. Těšíme se tak, že nejsme schopni mluvit. Jen posloucháme rozhovor těch dospělých kolem nás, kterému moc nerozumíme. Přejeme jim hezké svátky a jdeme o dům dál.

Další teta, další strýček. Mají psa Bena. Rád si s ním při každé příležitosti hraju a hladím ho. Tentokrát na to ale nemám myšlenky. Mají obrovský stromek, skoro se nevejde do místnosti. Špička se téměř dotýká stropu. Zpovídají nás, jak se těšíme na Ježíška. Na stole je spousta jídla, občas něco ochutnáme. Přejeme si hezké svátky a jdeme domů.

K obědu j vinná klobása. Tu sníme, protože už máme docela hlad. Navíc vinnou klobásu oba milujeme. Už zbývá jen pár hodin. Za chvíli se setmí a nastane ten okamžik. Doma je ale něco jinak. Nemůžu do vlastního pokoje. Prý je natřený jedovatou barvou. Moc tomu nerozumím, ale respektuji to. Náš program po zbývajícím čas je jasný. Pohádky.

Koukáme se na ně každý rok. Polovinu z nich známe nazpaměť, ale stejně je milujeme. Až na filmy pro pamětníky. Ty musíme přetrpět. Jestlipak letos Ježíšek vyslyší mé přání a dostanu počítač?

Při večeři do sebe nasoukám jen nezbytně nutné sousto. Řízek s bramborovým salátem sice miluju, ale srdce mi buší a na jídlo se nemohu soustředit. Už jen počkat na dědu s babičkou a jdeme na to! Venku je tma. Po nějaké době konečně slyšíme zvonek. Jsou tady? Ještě předtím, než dojde na to, na co nejvíce čekáme, popřejeme si hezké Vánoce, zdraví a obejmeme se. V tu chvíli si to neuvědomuju, ale právě tohle je nejlepší okamžik celých Vánoc. Hřeje mě u srdce.

S babičkou a sestrou jsme v chodbě. Běžně býváme v pokojíčku, ale ten je natřený jedovatou barvou, takže tam nemůžeme. Babička dává prst na pusu. Máme poslouchat, možná uslyšíme Ježíška. Ano, už tam chodí. Asi už nám začal nosit dárky. Dospělí ho prý mohou vidět, ti ho nevyplaší. Jen děti se bojí, zvláštní. Zazvoní zvonek. Srdce mi poskočí.

Otvíráme dveře a ... Spatřuji tu největší nádheru, jakou jsem kdy viděl. Nikdy mě neomrzí. Na stromku přibily prskavky. Pod ním je hromada zabalených dárků. Našich dárků. Tradičně se ujímám rozřazování. Čtu nápisy na zabalených dárkách. Mamka, taťka, Kuba, Nikola ... Je jich tolik. Babička nám říká, že jsme museli být opravdu hodní.

Je rozřazeno a jdeme rozbalovat. Netrpělivě očekávám, co dostanu. Strategicky začínám a měkkými dárky, protože vím, že ty mě tolik nepotěší. Ponožky, trička, kalhoty. Nic zajímavého. To nejlepší si nechávám na konec. Dostal jsem snad všechno, co jsem si přál. Když už se zdá, že je po všem, dozvídám se překvapivou zprávu. Ježíšek prý nechal jeden dárek i u mě v pokoji. Jedovatá barva už prý nepůsobí. Opatrně tam vykročím otevřu dveře, rozsvítím a ... Vidím počítačový stůl s novým počítačem. Malá kapička mi stéká po tváři. Jsem šťastný a dojatý. Ježíšek mi další rok zařídil nejlepší Vánoce na světě.

Kapři

Dva kapři se spolu přeli,
Kdo je lepší v rybníce.
Brzy je však přerušila
rozumnější bělice.
„Přestaňte se hádat, braši,
Jistě každéj uvěří,
Že jste oba stejně dobří
Na vánoční večeři.“

Kniha po Vánocích – malé zamyšlení

Nedovedu si představit, že by pod stromečkem nebyla knížka. Vánoce bez knížky, to je jako -, jako mít brýle a bez obrouček, nebo mít dům bez oken a dveří.

Dnes už je svět o kousíček dál a knížky už tolik nefrčí. Jó, když se za Rakouska Kramerius a F. L. Věk šli po Příkopech starou Prahou, pak jistě nic jiného v hlavě neměli, než jak obecnstvo českou knížkou povzbudit. Pánům nezbylo než poslat do vsi drába a nakukovat lidem za komín. A tam se, vedle malých kun, za trámem zšedlém volskou krví, krčil se malý formátem Špalíček, text z nám blízké Žitavy. To bylo slávy, když pašerák hned vedle cukerinu zpod pláště z batohu vytáhl pár Špalíčků a potěšil tak srdce všech, co si knihy ze Žitavy objednali.

(ŽITAVA: Těžko lze odhadnout, kolik lidí odešlo po třicetileté válce do Saska, aby zde našli možnost klidného života. Mnoho Čechů žilo v pohraničním městě Žitavě, byli to učitelé, kazatelé, obchodníci a také zahradníci. Češi sem přinesli svou kulturu a povznegli město hospodářsky. Vydávali knížky, měli svou školu a tak není divu, že se zde Češi udrželi až do padesátých let předminulého století. V době národního obrození v Čechách nebyl Palacký jediný, kdo navštívil město a zajímal se o život českých exulantů v Žitavě.

V roce 1850 sem za posledním velkým představitelem českých potomků pobělohorských exulantů na Žitavsku, za Karlem Bohumilem Morávkem, přijela spisovatelka Božena Němcová.)

To ještě nebyla knižní distribuce byznys nad byznys. Byla to jen kapička, která se postupně stala řečištěm těch, co si prošli martyriem psaní knih. Neboť i knížky patří snad již odjakživa k lidem, co rádi čtou a přemýšlí. V tom marastu, kdy lidé přestali věřit na pohádky, mi připadá, že se vracejí a opět čtou. Je možné, že kniha opět zvedá hlavu a znovu osloví děti pod stromečkem, jejich rodiče, studenty, dospělé ... Všude pak světlem za okny zpod rozzářeného stromečku někoho uchvátí. Děcka různými leporely, dospělé víc, než různými kuchařkami.

Protože je pořád co pěkného číst – čtěme. Ať knížka ve vaší ruce, tak jako rýč na zahrádce, nám změní a zkrášlí život. Všem, co jsme tu jenom krátce, ať ozdobí stůl vázou s květinou, ubrusem s krásným vzorem, chutí jídla, vůní čistoty, s krásnou knížkou ...

Pohádka o zimě

Slunce už pomalu zachází a začíná neutichající dětský smích. přitom slyšíte to známé Kabát si přitáhnete blíž k tělu a zchřadlých, dlaní. Mrzne, až pohled je nezaplacení, všude je po té bílé peřině neuvěřitelné

radosti, před vašimi očima se rozprostírá veliký, sněhem pokrytý kopec. A ten kopec je plný dětí. Plný šťastných, i když lehce omrzlých tvářiček. Sáňkují, staví sněhuláka, koulují se, zkrátka si užívají tento krásný zimní podvečer.

se šepit. V dálce je ale stále slyšet Vydáte se za tím šťastným zvukem a sametové praskání pod vašimi nohama. dýchnete trochu tepla do, zimou praští. Rozhlédnete se okolo a ten bílo a světlo zapadajícího slunce vytváří odlesky. Blížíte se ke zdroji dětské

Připadá vám, že jste se právě ocitli v obrázku od Josefa Lady? Mně také. Vždy mě jeho malby fascinovaly. Josef Lada dokázal do všech svých děl zachytit kouzlo okamžiku. Jeho obrazy mají atmosféru, mají příběh a jeho malované pohádky jsou pro všechny, kdo na nich vyrostli nezapomenutelné. Bohužel si musíme přiznat, že jeho výjevy zimní krajiny jsou pro nás dnes opravdu spíše jen pohádkou. Zima taková, jako ji známe právě z těchto scénérií, už pěkných pár let není. Mám osobně rád vyprávění mých prarodičů o tom, jak se žilo dřív a jaké měli dětství. A příběhy o tom, jak prožívali zimní radovánky a jak slavili Vánoce, jsou moje úplně nejoblíbenější. Každý rok taková zimní nadílka, že se mnohdy děti ze vsí ani nemohly dostat do škol. A co dělaly? No to je přeci jasné, vytáhly brusle, sáňky, ty z „modernějších rodin“ lyže a běžely k nejbližšímu rybníku anebo na kopec. Neexistovala televize, nebyly počítače, tablety, mobilní telefony a samozřejmě ani internet. Přesto ale měli všichni neustále o zábavu postaráno V každém ročním období a za každého počasí. Zážitky ze šťastného dětství jim zůstaly po celý život a dnes je s nadšením poslouchají jejich děti, vnoučata i pravnoučata.

Jak to tak vypadá, tak my letos budeme asi slavit další Vánoce bez sněhu. Už si tak nějak pomalu zvykáme na to, že na Štědrý den nepůjdeme na procházku zasněženou krajinou a že letos opět toho sněhuláka nepostavíme. Jsme tak vděční za pohádky, díky nim se na nás ta zimní nálada přeci jen dokáže přenést. Ať jsou to Tři oříšky pro Popelku, anebo nesmrtelný Krakonoš a lyžníci. To vše nám navždy bude připomínat, že tak krásná zima opravdu může být.

Já stejně každý rok věřím, že se na Štědrý den probudím, kouknu z okna a všude bude bílo. Večer půjdeme na půlnoční a sníh nám bude praskat pod nohama. Věřím, že zase uslyším dětský smích z nejbližšího kopce a kdo ví, třeba mě někdo sveze. Anebo i já vytáhnu z půdy staré sáňky. A hlavně, věřím, že si konečně postavím toho sněhuláka. Nebudu zklamaný, když to letos opět nevyjde. Je tu přece příští rok, a ten další, nebo ten další ... jednou se mé přání určitě splní a obrázek od Josefa Lady ožije.

Zajíček Štísko

Kdysi dávno neměli zajíčci kožíšky, a proto jim byla veliká zima. Nejmenší zajíček, který se jmenoval Štísko, měl jednoho dne už všeho dost. Když se přiblížil čas Vánoc, rozhodl se, že půjde navštívit Ježíška. Chtěl ho poprosit, aby zařídil, že už nikdy nebudou mrznout.

Vydal se tedy na cestu. Cesta byla dlouhá a zajíček Štísko se třásl zimou. Přesto se mu podařilo dojít k Ježíškovi a mu slíbil, že to zařídí pod zajíček pomohl roznést rád slíbil a také svůj slib Ježíšek byl s jeho prací ať si odpočine. A když

bílým kožíškem. Zajíček Štísko spal dlouho, protože mu bylo krásně teploučko. Po probuzení byl velmi překvapený, když zjistil, že má hřejivý bílý kožíšek. S velkou radostí poděkoval, ale potom si uvědomil, že ostatní zajíčci bez kožíšků pořád mrznou. Svěřil se Ježíškovi a ten mu odpověděl, ať se pěkně vrátí domů. Až se vrátí do pelíšku k ostatním, ať každého zajíčka přivine na srdce. Pak ať jdou spát a až se probudí budou mít také krásně teplé kožíšky.

Ježíšek ho ještě varoval, že zajíčci teplé kožíšky nedostanou, pokud nebude jeho objeti od srdce. Zajíček Štísko všechno slíbil a honem pelášil nazpět, aby se jeho kamarádi taky zahřáli.

Když se konečně dostal domů, vyprávěl všem zajíčkům, jak se měl u Ježíška. Nejdřív mu vůbec nevěřili, ale přesto udělali všechno, jak jim Ježíšek vzkázal. Všichni se se Štískem s láskou objali. Ráno, když se probudili, měli všichni krásné bílé kožíšky a velikou radost. Od té doby je všem zajíčkům teplo a Štísko se stal hrdinou, protože zachránil kamarády před umrznutím.

Vánoční pohádka

Žil, byl kdysi malý chlapec. Měl žluté vlasy, modré oči a pihovatý nos. A tátu, který pracoval v lese a mámu, co se starala o něj, o jeho malého brášku a ještě menší sestřičku. Ten kluk se jmenoval Josef.

„Josífkou, poběž domů na oběd,“ volala na něj máma a venku bylo bílo. Měl zmrzlé kousky uší, které mu vykukovaly zpod čepice, a červené tváře. Když se posadil ke stolu, povídá maminka: „Brzy budou Vánoce, máš nějaké přání?“ Josífek nevěděl, co je přání. A když mu to maminka vysvětlila, marně přemýšlel, co by si měl přát. Vždyť všechno má: tátu i mámu a nové boty, ve kterých mu to hezky klouže po náledí. Maminka se zasmála, Josífkou objala a dala mu pusku na čelo.

Druhý den se Josífkou znovu ptala na přání. Jenomže on dočista zapomněl o té věci přemýšlet, protože napadl den. Čtvrtý den, když běhal vzlyknutí. Zastavil se a rozhlédl, vrabec. „Proč pláčeš?“ ptal se smutně se podíval vrabec. Josífkou tím překvapil, neuměl si představit, že může být někdo, kdo nemá nikoho na světě.

Když se ho další den máma ptala, jestli už vymyslel, jaké přání má, co by chtěl od Ježíška, musela mu nejprve vysvětlit, kdo to je. Josífek se rozzářil. „To ano, to já už vím, co bych si přál!“ ohlásil hned mamince a pošeptal jí přání do ucha.

Pod stromečkem našel Josífek hračky a pletený svetr. Hned ráno po Štědrém večeru vyběhl Josífek v novém svetru ven a hledal vrabce. Vrabce to potěšilo. „Copak sis vlastně Josífkou přál?“, ptal se zvědavě.

„Abych tě tu dnes našel,“ vesele vykřikl Josífek. A tak se stalo, že vrabec už nikdy nebyl sám na světě.

Lepší je Ježíšek než Santa Claus.

Kdysi dávno Santa Claus se připravoval ke svému každoročnímu úkolu, ale tentokrát se proti němu všechno spiklo. Tři sobi byli březí, dva přeskočili plot a zmizeli neznámo kam. Elfové mající pomáhat s dárky, najednou onemocněli a tak se dárky nedaly vůbec do

Vánoc zvládnout. Začal tedy nakládat sám, když tu se zlomila sanice, sáně se naklonily a dárky začaly padat na zem. To už Santa Claus pěníl a do toho mu paní Clausová oznámila, že na Vánoce přijede a zůstane delší dobu její matka. Šel si tedy dát panáka, ale Elfové bar totálně vypili a tak si chtěl udělat alespoň kafe. Když se jej chystal zalít, znenadání zazvonil zvonek u dveří, Santa Claus se lekl, upustil hrneček na zem a

do střepech se vysypalo veškeré kafe. Vztekly otevřel dveře, za nimiž stál krásný andílek a ten mu se slovy: „Vidím, že letos ti šla práce od ruky“ podal stromeček a nevinně se jej zeptal: „A kam ho dáš?“

A na památku toho, co potom následovalo, dodnes napichujeme na vršek stromku andílka.

Kdy se začal slavit Silvestr?

Římská liturgie zasvětila den 31. prosince památce papeže Silvestra I., který právě o posledním prosincovém dnu roku 335 zemřel. Mnoho informací se o svatém Silvestru nedochovalo, podle legendy však měl pomoci vyléčit z malomocenství Konstantina Velikého. Po jeho smrti přestali být pronásledováni křesťané a začala nová epocha psaná křesťanskou církví.

Až do 16. století však v den svatého Silvestra neprobíhaly žádné oslavy související s příchodem nového roku. Tehdy se lidé řídili podle juliánského kalendáře, který stanovoval začátek roku na 1. ledna, ovšem konec kalendářního roku se v jednotlivých oblastech lišil – například 1. březen, 25. březen nebo 25. prosinec. Z pohanských dob sice známe oslavy spojené s 1. lednem, ovšem ty byly pochopitelně církví nepřijímané. Ve druhé polovině 16. století se naplno prosadil kalendář nový, gregoriánský. A tak začal platit i jednotný začátek roku, a to den 1. ledna. Bujaré a veřejné vítání nového roku je však zvyk pocházející až z 19. století.

Církev určila na den 1. ledna svátek Obřezání Páně, který se měl slavit v tichosti a poklidu. Pohané však v podvečer 1. ledna slavili a vítali nový rok. A tak v některých oblastech zůstal poslední prosincový den ve znamení oslav. Ty se však církev snažila zakázat nebo alespoň omezit. Silvestrovské oslavy takové, jako je známe dnes, mají svůj původ až v 19. století. Do té doby lidé poslední den v roce chodili spíše do kostela, kde děkovali za vše dobré, co se jim stalo v uplynulém roce a prosili o stejně dobrý nový rok. Silvestrovská večeře byla pro naše předky slavnostnější, připomínala večeři štědrovečerní. Na stole se objevilo devět chodů a každá plodina, která se za daný rok urodila. Oblíbeného kuku a další štědrovečerní i silvestrovské pokrmy nahradil v 19. století ovar, kroupy a křen s jablky. Na konci 19. století se silvestrovské oslavy již velmi podobaly těm našim – lidé se scházeli, bavili a veselili a také popíjeli alkohol. V této době se také poprvé objevily na stole pochutiny podobné dnešním obloženým chlebičkám a jednohubkám. Nesměl chybět ani novoroční přípitek v podobě sklenky vychlazeného šampaňského nebo sektu.

České tradice a pověry

S posledním dnem roku a příchodem roku nového se pojila celá řada lidových tradic a pověr. Do vesnických stavení chodily o silvestrovském večeru „ometačky“, což byly chudé ženy oblečené v černých šatech a s metlou v ruce. Tříkrát zaklepaly na dveře, a když byly pozvány dovnitř, ometly kamna se slovy: „Ve jménu Otce, Syna i Ducha Svatého“. Pak měla kamna v příštím roce dobře hřát a hospodyně na nich neměla nic připálit. Ometačky pak dostaly něco dobrého na zub nebo peníze.

Ve svátek svatého Silvestra se nemělo prát. Pokud by vyprané prádlo viselo na šňůrách přes silvestrovskou noc, v příštím roce by zemřel některý člen rodiny.

K obědu se na Silvestra jedla čočka, to, aby doma nechyběly peníze. Večer pak přišel na řadu ovar a jablka s křenem, aby byl člověk po celý nový rok zdravý. Servírovat se naopak nesměla drůbež, aby neuletělo štěstí a nerozletěly se peníze. Také zajíc se nesměl objevit na silvestrovském stole – to by zase mohlo štěstí někam odskákat.

Také dnes se říká, že „Jak na Nový rok, tak po celý rok“. Zejména na venkově lidé věřili, že budou celý rok dělat to, co právě na Nový rok. V kapse proto musel mít každý 1. ledna minci, aby se ho držely peníze po celý příští rok. Kdo jako první host vešel do domu, ten předpovídal, jaký bude celý rok. Pokud byla prvním hostem nějaká stařena, v rodině se měly objevit hádky. Pokud přišlo první dítě, mládenec či dívka, domácnost měla být v příštím roce plná lásky a svornosti.

Děvčata na vdávání na Nový rok čekala před kostelem a sledovala, kdo jako první z něj po mši odejde. Muž předpovídal do roka veselku, žena ji naopak vylučovala. Pokud kostel jako první opustila stará žena, dívka měla zůstat starou pannou, pokud šlo první, měla přijít o poctivost ještě před svatbou.

Silvestrovské tradice v Evropě

U našich rakouských sousedů nesmí o Silvestru chybět tanec, lití olova a darování talismanů, které mají zaručit štěstí v novém roce. V Bulharsku se lidé oblékají do děsivých kostýmů, ve kterých tancují, čímž zahánějí upíry a zlé duchy. Španělé jedí o půlnoci hroznové víno – s každým úderem zvonu snědí jednu kuličku, aby měli v novém roce štěstí. V Řecku se Silvestr tráví většinou doma s rodinou. Dne 6. ledna se zde a na Kypru dodržuje zvyk skákání do vody na počest pokřtění Ježíše Janem Křtitelem.

Ukrajinci mohou Vánoce slavit v prosinci, ruskému patriarchátu navzdory

Otázka, kdy slavit Vánoce, je na Ukrajině předmětem dlouhodobých diskuzí. Tamní pravoslavná církev tradičně slaví Vánoce 7. ledna, tedy ve stejnou dobu jako moskevský patriarchát. To je ovšem organizace, která již dříve požehnala Putinově válce. Hlava ruské pravoslavné církve patriarcha Kirill jako prezidentův významný stoupenec již dříve prohlásil, že ruští vojáci, kteří přijdou o život, budou očištěni od všech svých hříchů.

Pětadvacátý prosinec se stal na Ukrajině státním svátkem již v roce 2017. Tamní pravoslavná církev v zemi již dříve povolila, aby se v tento den na Ukrajině konaly modlitby. Na říjnovém zasedání svého synodu a na základě mnoha žádostí od věřících kyjevský metropolita nyní oznámil, že farnosti mohou 25. prosince sloužit plnohodnotnou bohoslužbu, pokud si to přejí. Rozhodnutí se týká přibližně sedmi tisíc kostelů v celé zemi. Přesun křesťanského svátku na 25. prosinec je součástí širšího národního procesu demontáže symbolů Ruska, Sovětského svazu a komunismu. Ten odstartoval již v roce 2014, kdy Putin anektoval Krym a zažehl promoskevské povstání ve východním Donbasu.

**Štěstí tomu, kdo ho nemá.
Lásku tomu, kdo je sám.
Zdraví všem, kdo nemocní jsou.
Něhu těm, co za krásou jdou.
Slepým sílu slunečních paprsků.
Opuštěným srdce, která pro ně budou bít.
A všem na Vánoce a v novém roce pocit že je krásné žít.**

Zveme všechny seniory na
VÁNOČNÍ POSEZENÍ
které se koná v sobotu 17. prosince 2022
od 15:00 hodin ve Společenském domě

O dobrou náladu s písničkami vašeho mládí se postará
Toník Pech a jeho Old Boys

Poukázky pro seniory 70+ budou k vyzvednutí na OÚ Děpoltovice do 16.01.2023
Nevyzvednuté poukázky propadají!